

Esitys omaishoidon tuesta hyvinvointialueen hallitukselle ja valtuustolle sekä Joensuun kaupungille osoitettu kirje ikäihmisten liikuntamahdollisuuksista ja seniorikortista

VANHNEU 21.06.2022 § 36

Vanhusneuvoston edellisessä kokouksessa 23.5. (§ 26 ja 27) keskusteltiin ikäihmisten liikuntamahdollisuuksista sekä omaishoidon tuesta.

Aiheista valmisteltiin kokoukseen esitykset.

Ehdotus:

Kokouksessa esitettiin, että neuvosto hyväksyy liitteenä olevat esitykset omaishoidon tuesta hyvinvointialueen hallitukselle ja valtuustolle sekä Joensuun kaupungille ikäihmisten liikuntamahdollisuuksista ja seniorikortista.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KULILK 26.10.2022 § 76
3884/00.01.02.06/2022

Joensuun vanhusneuvosto on 21.6.2022 jättänyt kaupunginhallitukselle aloitteen koskien ikääntyneiden liikuntamahdollisuuksia ja seniorikorttia. Aloitteessa on todettu, että Joensuussa pääpaino liikunnassa on ollut huippu-urheilussa ja lapset sekä ikääntyneet ovat jääneet varjoon kaupungin liikunnan painopistealueissa. Aloitteessa toivotaan kaupungin lisäävän tiedottamista liikuntamahdollisuuksista ja ehdotetaan kaupungille, että kaupunki kävisi neuvotteluja paikallisten oppilaitosten kanssa ikääntyneiden toimintahetkien järjestämiseksi esimerkiksi Areenassa ja eri puolilla kaupunkia. Edelleen vanhusneuvosto ehdottaa, että seniorikortin hinta alennetaan ja että seniorikortin voisi maksaa useammassa erässä. Lisäksi vanhusneuvosto ehdottaa, että kaupunki selvittää mahdollisuudet laajentaa seniorikortin käyttöä kaupungin tarjoamiin kulttuuripalveluihin.

Vastaus aloitteeseen:

Liikuntalain 3 §:ssä on määritelty tarkemmin liikunnan, huippu-urheilun sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan erot:

- 1) *liikunnalla* kaikkea omatoimista ja järjestettyä liikunta- ja urheilutoimintaa paitsi huippu-urheilua;
- 2) *huippu-urheilulla* kansallisesti merkittävää sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävää tavoitteellista urheilutoimintaa; sekä
- 3) *terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla* elämänsäajan eri vaiheissa tapahtuvaa kaikkea fyysistä aktiivisuutta, jonka tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen.

Julkisen liikuntapalveluiden keskeinen tehtävä on edistää etenkin kohtia yksi ja kolme. Näin toimitaan myös Joensuun liikuntapalveluissa. Kohdan yksi liikunta pitää sisällään etenkin lasten ja nuorten kouluissa, oppilaitoksissa sekä urheiluseuroissa ja muissa yhdistyksissä tapahtuvan liikunta- ja urheilutoiminnan. Joensuussa kohdan kaksi huippu-urheilu koskettaa Olympiakomitean luoman määritelmän mukaan keskimäärin 10-15 yksilötason urheilijaa sekä palloilusarjojen kohdalla kahdella korkeimmalla tasolla pelaavaa joukkuetta. Näitä joukkueita Joensuussa keskimäärin 6-8 kappaletta. Kohdan kolme terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla tarkoitetaan kaikkea muuta liikuntatoimintaa, jota ei katsota kuuluvan kohtien yksi kaksi piiriin.

Liikuntapalveluiden 12 milj. euron käyttömenoista kohdan huippu-urheilu osuus on noin 150 000 euroa. Tämä summa koostuu lähes kokonaan liikuntatilojen käytön subventoinnista. Tämän käyttäjäryhmän osuus käytön kokonaisvolyymista on kuitenkin erittäin pieni. Tämän lisäksi kaupungin keskushallinto tekee vuosittain pääsarjaseurojen kanssa yhteistyösopimuksia. Lisäksi sopimuksia on tehty

muutaman muun lajin kanssa (suunnistus, hiihto, tennis). Yksilöurheilijoiden kohdalla sopimuksia on tällä hetkellä vain kaksi kappaletta (Lassi Etelätalo ja Mari Eder). Yhteistyösopimusten summat vaihtelevat muutamasta sadasta eurosta n. 15 000 euroon per sopimus.

Joensuun liikuntapaikkainvestoinnit eivät missään hankkeessa kohdennu vain huippu-urheilun tarpeisiin. Käytännössä huippu-urheilun osuus on juuri samassa suhteessa kuin edellä esitetty huippu-urheilun käytön subventointi. Lisäksi huippu-urheilun näkökulmaa edistää usein yksityisen rahan mekanismi. Näillä perusteilla voidaan todeta, että Joensuun kaupungin panostus on selkeästi liikuntalain mukaisissa kohteissa eli liikunnassa sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävässä liikunnassa.

Aloitteessa toivotaan kaupungin lisäävän tiedottamista liikuntamahdollisuuksista ja ehdotetaan kaupungille, että kaupunki kävisi neuvotteluja paikallisten oppilaitosten kanssa ikääntyneiden toimintahetkien järjestämiseksi esimerkiksi Areenassa ja eri puolilla kaupunkia.

Kaupunki on mm. järjestänyt yhteistyössä Pohjois-Karjalan Liikunta Ry:n (Pokali) kanssa ikäihmisten terveystapahtumia Areenalla sekä Säpinää senioritkampanjan. Lisäksi on kokeiltu törmäyttää Ruupalla toimivat eläkeläisjärjestöt ja Karelialan harjoittelua ohjaavat opettajat, jotta heidän yhteistyönään syntyisi opiskelijoiden ohjaamia liikuntaryhmiä järjestöjen tapaamisiin. Järjestöjen välistä sekä oppilaitosten ja järjestöjen välistä yhteistyötä (esim. tiloja yhteisiä työntekijöitä ym.) on tarkoitus kehittää KANTO-hankkeella, jota ollaan kaupungille hakemassa. Mikäli hanke toteutuu, niin hankkeeseen kutsutaan eri sidosryhmät laajasti mukaan.

Joensuun kaupungin liikuntamahdollisuuksista tiedottamista tehdään laajasti eri tiedotuskanavia ja verkostoja hyödyntäen. Erityisesti ikääntyneille kohdennettuna tiedotusta on tehty mm. Joensuu Uutisten, kävelykadulla ja kirjaston edessä olevien kymppinäyttöjen sekä Vesikon info-tv:n kautta. Seniorikorttiesitteitä on ollut jaossa mm. uimahalleilla, maaseudun palvelupisteillä sekä Ikäihmisten terveystapahtumien kaltaisissa tapahtumissa.

Kaupungin liikuntakoordinaattorin toimesta henkilökohtaista tiedottamista on tehty erilaisten verkostojen kautta. Tiedottamista myös kehitetään jatkuvasti. Jatkossa tarkasteluun voisi ottaa esim. mallin, missä kaupungin liikuntapalvelujen edustaja käy säännöllisin väliajoin pohtimassa vanhusneuvoston kanssa yhdessä erilaisia palvelutoiminnan ja viestinnän kehittämisen mahdollisuuksia.

Seniorikortin käyttöä ja käyttäjiä selvittäneiden tutkimusten tulokset ovat muutaman seikan kohdalla erittäin yksiselitteisiä. Seniorikorttia käyttävät ne, jotka liikkuvat jo ilman sitäkin riittävästi terveytensä kannalta. Toinen tutkimustulos kertoo, että hinnan laskeminen ei lisää terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien liikunta-aktiivisuutta. Eri kuntien senioripalveluiden hintojen vertaaminen on erittäin hankalaa, koska palvelut vaihtelevat kunnittain erittäin paljonkin.

Liikuntapalveluiden käsitys on, että Joensuun hinnoittelu ei merkittävästi poikkea muista kunnista. Seniorikortin hinta on pysynyt jo useamman vuoden samana. Kortin hinta pysyi muuttumattoman vuodesta 2014 vuoteen 2020. Kortin hinnan ollessa; puolen vuoden kortti 77 euroa ja koko vuoden kortti 126 euroa. Vuoden 2020 alusta kortin hintaa on nostettu vain valtuuston päättämällä korotuksilla (2%) vuosittain. Tällä hetkellä puolen vuoden kortin hinta on 81,70 euroa ja koko vuoden kortin hinta 134,25 euroa. Senioreiden maaseutualueiden liikunta- ja kuntosalikortti on ollut käytössä vuodesta 2019. Sen hinta on tällä hetkellä 24,50 euroa. Myös tämän kortin hintaa on vuosittain tarkistettu kaupunginvaltuuston päättämällä periaatteilla. Seniorikortin hinnoittelu ratkaistaan kulttuuri- ja liikuntalautakunnan marraskuun kokouksessa, jolloin lautakunta käsittelee vuoden 2023 taksat ja maksut.

Joensuun kaupunki tekee yhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulevan hyvinvointialueen kanssa. Kummallekin organisaatiolle kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen niiden hoitamien lakisääteiden

tehtävien osalta. Joensuun kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kohdistuu kulttuuri- ja liikuntapalveluihin. Vanhusneuvoston aloitteessa esiin tuotuja toiveita on tarkoitettu huomioida Urheilukaupunki Joensuu -ohjelmaan liittyvässä hankkeessa, joka toteutetaan yhdessä ISLO:n kanssa. Koska seniorikortin käyttöä selvittäneet kyselyt on tehty ennen korona-aikaa, on kyselysyytä toteuttaa uudestaan mahdollisesti jo ensi vuoden aikana.

Kulttuuripalvelut ovat kehittäneet toimintojaan vuosien varrella paremmin saavutettaviksi sekä osallistaviksi toiminnoiksi. Vapaapääsyisiä tapahtumia (esim. Joensuun kirjallisuustapahtuma) järjestävät mm. kirjastopalvelut sekä yleinen kulttuurityö, mutta myös muut toimijat. Joensuun kaupunki on huomionut ikäihmisten myös mm. museon ja orkesterin eläkeläisten alennetuilla hinnoilla. Lisäksi veteraanit ovat jatkuvasti oikeutettuja pääsemään ilmaiseksi museopalveluiden näyttelyihin. Museopalvelut järjestävät myös vapaan pääsyn näyttelyitä kolme kertaa vuodessa kaikille kuntalaisille seuraavina ajankohtina:

- kansainvälinen museopäivä to 18.5.
- SuomSuomen kuvataiteen päivä 10.7.
- Joen yö -tapahtumapäivä

Joensuun kaupunki pyrkii kaikessa kulttuuritoiminnassa huomioimaan kaikki palveluiden käyttäjäryhmät tasapuolisesti ja tarjoamaan myös maksuttomia palveluja. Nämä maksuttomat palvelut ovat samalla tavalla myös ikäihmisten käytettävissä. Näin ollen kulttuurietujen lisäämisen Seniorikorttiin ei ole perusteltua.

Valmistelija: liikuntajohtaja ja kulttuurijohtaja

Hyvinvointijohtajan päätösehdotus:

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta päättää

antaa vanhusneuvostolle edellä olevan lausuntonaan aloitteeseen ja lähettää sen tiedoksi kaupunginhallitukselle sekä todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.